

Tudós fórum

AZ V. MAGYARORSZÁGI KLÍMACSÚCS TUDOMÁNYOS KONFERENCIA CIVIL KEZDEMÉNYEZÉSben

Mika János

DSc, egyetemi tanár,
Eszterházy Károly Főiskola
mikaj@ekt.f.hu

A környezetvédelem hazai palettájának különleges színfoltjai a Magyarországi Klímacsúcsok, melyeket 2009 óta minden évben megrendez a Klíma Klub. A sorozatnak elsősorban az kölcsönöz különös jelleget, hogy ez a „zöld szervezet” kezdettől fogva szövetkezik az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó természet- és társadalomtudományok hazai képviselőivel. Ez a kapcsolat egyszerre biztosítja az események szakmai színvonalát és a gazdálkodói szféra érdeklődő jelenlétét.

Az eddigi konferenciák témái az éghajlatváltozás mellett átfogták a fenntartható fejlődés más kérdéseit, így például az energetika, a közlekedés, a mezőgazdaság, valamint a politika, a tudomány és a civil társadalom szerepét is a fejlődés fenntarthatóságának biztosításában. Az idei, kis jubileumi Klímacsúcs témáját *Jövönk a víz* alcímmel a klímaváltozás és a vízgazdálkodás kapcsolódásai szolgáltatták, nem véletlenül.

Az okok egyike az, hogy a Klímacsúcs kisorsó rendezvénye lett a Víz Világkonferen-

ciájának. De ugyanilyen fontos, hogy – amint ezt *Molnár Sándor* egyetemi tanár, az idei Klímacsúcs levezető elnöke is hangsúlyozta – az utóbbi években sokféle szélsőséget tapasztaltunk a túl sok víztől a túl kevés vízig, nem ritkán ugyanabban az évben is. (A szervezés kezdetén még nem sejtettük, hogy a nyár rekordárvízzel érkezik, és súlyos aszályt hagy maga után. . .)

Az esemény szeptember 13-án, pénteken (!) *Németh Tamás*, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára megnyitó beszédével kezdődött, amelyben kiemelte, hogy a haladásban mindenütt fontos szerep jut a természeti erőforrások védelmének, az oktatásnak és a tudománynak. Az Akadémia a vízzel kapcsolatos információkat rendszeresen összegyűjti, konferenciákat szervez, hogy ébren tartsa a téma iránti figyelmet.

Már ez a beszéd is utalt a konferencia ünnepe eseményére: A Klíma Klub Tanácsadó Testülete Életműdíjat adományozott *Somlyódy László* vízépítő mérnök, gépészmérnök,

egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja részére.

A testület nevében *Jolánkai Márton* egyetemi tanár köszöntötte az ünnepeltet, akinek életműve jól ismert az érdeklődő olvasók előtt. Ehelyütt ezért csak a következő megállapítást idézzük a laudációból: „Életművének ismert és dokumentált teljesítményén és eredményein túlmenően három olyan tulajdonságát is szükségessé kiemelni, amely lényegében munkásságának alapját képezi. Első a szinte hibetetlen mértékű, mind hazai, mind nemzetközi szinten elismert szaktudása. A második szervezési és vezetési képessége, amellyel életpályája során a szűkebb és tágabb szakmai közösség munkáját irányította. A harmadik a kapcsolatteremtési elegancia, amely nemcsak tisztelői, de ellenfelei elismerését is kivívta.” A díjat Farkas Andrea, a Klíma Klub elnöke adta át Somlyódy Lászlónak. Rövid levélben köszöntötte az ünnepeltet *Láng István* akadémikus, az Életműdíj első kitüntetettje (2012), a korábbi VAHAVA-program vezetője is.

„A klímaváltozással összefüggő szélsőséges időjárási jelenségek, természeti katasztrófák egyre inkább társadalmi ügyvé teszik a környezettudatos gondolkodást. Am ez önmagában nem elég. Figyelniünk és hallgatniunk kell azok szavára, akik már régóta és nem az aktuális öködiat miatt foglalkoznak olyan stratégiai kérdésekkel, mint a vízzel való felelős gazdálkodás ügye.” – írta *Áder János* köztársasági elnök úr személyes köszöntő üzenetében, amit *Bananyai Gábor*, a Külügyminisztérium helyettes államtitkára, a Víz Világtalálkozó elnökszítő tárcaközi bizottság elnöke olvasott fel a mintegy nyolcvanfős hallgatóságnak.

Válaszbeszédében Somlyódy László rámutatott arra, hogy globális szinten sokasodnak a vízhez kapcsolódó problémák. A Föld népességének növekedésével a víz iránti kereslet

és a vízgazdálkodás jelentősége is egyre nő, ezért szerinte célszerű lenne 2050-ig kitekintést adó elemzést végezni arról, hogy Magyarországon hogyan alakulnak az időjárás-változással összefüggő szélsőségek, hatásuk a folyókra, a vizekre, a mezőgazdaságra.

A Klímacsúcs szakmai programját a dél-előtt további részében nyolc előadás alkotta. Elsőként *Józsa János* akadémikus, egyetemi tanár mutatott rá – szintén az ünnepelt munkásságához kapcsolódva – érzékletes magyarországi példákkal, hogy milyen fontos az egzakt hidrodinamikai modellezés a korszerű hidrológiában és az árvízvédelemben.

Angol nyelvű előadásában az EuCham képviselője, *Michele Orzan* arról a sikeres kezdeményezésről szólt, hogy egy gazdálkodó vállalatban miként lehet a környezet védelmét is szolgáló, belső érdekeltégi rendszert kialakítani.

Herczog Edit EU-képviselő előadásában áttekintette az Unió környezetminőségi céljait és ennek kirajzolódó eszköztárát. Rámutatott, hogy az ismert pénzügyi és gazdasági nehézségek ellenére az Unió kitart például a klímaváltozás folyamatának következetes lassítása mellett.

Molnár Sándor a vízgazdálkodás és a kibocsátásmérséklés kapcsolatát elemezte, rámutatva, hogy az emberiség fenntarthatóság szempontjából talán legkritikusabb két területe, az energia és a víz milyen sok ponton kapcsolódik egymáshoz, feltételezve egyben a két terület megoldásainak összehangolását és mindebben az éghajlatváltozás szempontjainak figyelembevételét is.

Tisztán földtudományi előadásában *Mika János* egyetemi tanár azt érzékeltette, hogy milyen sugárzásátviteli és dinamikai folyamatok játszanak szerepet Földünk éghajlati rendszerében, rámutatva, hogy a víz jelenléte

a légkörben összességében fokozza az éghajlat érzékenységet az emberi hatásokkal szemben.

„Megtelt a Föld”, érzékeltette előadásában *Kerekes Sándor* egyetemi tanár. Tanulságos példák sorával mutatott rá, hogy nemcsak a természettudományok, a műszaki tudományok, de a társadalomtudományok is egyre inkább átnyúlnak egymás korábban vélt határain. Például, mert a közös gondok megoldásának a kulcsa sok tekintetben az egyének és társas közösségek viselkedésének megismerésében rejlik.

A víz a mezőgazdasági termelés egyik legfontosabb tényezője, fogalmazta meg és illusztrálta Jolánkai Márton. A nagyívű áttekintés friss kutatási eredményeket is tartalmazott, majd megfogalmazta, hogy melyek a fenn tartható mezőgazdasági művelés gazdasági, biológiai és műszaki feltételei hazánkban.

A délelőtt zárásaként *Nádasi Tamás*, az AQUAPROFIT ZRt. elnöke, c. egyetemi docens ismertette a Carpathcc Projekt céljait és eddigi eredményeit, amelynek célja a megfelelő alkalmazkodási stratégiák kidolgozása, elsősorban a vízkészletek és a vízigenyek várható változásai kapcsán.

A délután kerekasztal jellegű beszélgetésében négy-négy PhD-hallgató ismertette kutá-

tásait és gondolatait a klímaváltozás és a víz kapcsolatairól. Elsőként Kerekes Sándor tanítványai saját kutatásaik alapján rámutattak, hogy mi *Az ifjúság szerepe a vizek védelmében*. Jolánkai Márton valódi kerekasztal-beszélgetésen arról faggatta a hallgatóit, hogy mi *A víz- és időjárásrendek hatása a jövő mezőgazdaságára*. *Klimaváltozás és vízbiztonság* volt a címe annak a beszélgetésnek, amelyben meteorológus doktoranduszok válaszoltak Miika János kérdéseire. Végül Molnár Sándor meghívására érkezett kutatók exponálták az *Árvíz, belvíz, vízkészlet* átfogó témakör egy-egy kutatási aspektusát, friss kezdeti eredményeit.

Zárszávaiban a nap levezető elnöke, Molnár Sándor hangsúlyozta, hogy az V. Klímacsúcs sok tanulsága közül az egyik legfontosabb, hogy bár a víz problémakörét legtöbbször önállóan, esetleg más természet- vagy műszaki tudományokkal szoros kapcsolatban vizsgáljuk, a jelen és a közeljövő problémái legjobb esetben is csak szélesebb látásmóddal, például a népességi, az energetikai- és a társadalomtudományokkal összefogva lesznek megoldhatók.

Kulcsszavak: *klímacsúcs, klímaváltozás, víz, vízgazdálkodás*

Kedves Olvasóink!

Régi szokásunk, hogy az MTA új levelező tagjait a *Magyar Tudományban* körkérdésekre adott válaszaik segítségével mutatjuk be. Idén négy kérdésre kértünk választ.

1. Hogyan emlékszik vissza, mi volt a döntő mozzanat, pillanat az életében, amikor eldönt – vagy eldöntötte –, hogy éppen ez a kérdés, probléma, tudományterület érdekli?
2. Mi az Ön eddigi legfontosabb tudományos eredménye?
3. Mi az a kérdés, probléma, ami az Ön tudományos területén ma nemzetközileg foglalkoztatja a kutatókat?
4. Kivel cserélné pályát? Akár egy másik tudományterületre, esetleg művészi pályára is gondolva...